

Гайденко С.М.

кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри
підприємництва та бізнес-адміністрування
Харківського національного університету
міського господарства імені О.М. Бекетова

Haidenko Serhii

O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv

ДІАГНОСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

DIAGNOSTICS OF THE ACTIVITIES OF MUNICIPAL HOUSING ENTERPRISES

Статтю присвячено формулюванню рекомендацій щодо діагностики діяльності житлово-комунальних підприємств. Обґрунтовано показники, що характеризують надання послуг, персонал та фінансовий стан як найважливіші напрями діяльності житлово-комунальних підприємств. Запропоновано співвідношення для визначення інтегральних показників для діагностики комунальних підприємств у цілому та за окремими напрямками їхньої діяльності. Залежно від значення інтегральних показників діяльність комунальних підприємств визначено як видатну, задовільну або незадовільну. Рекомендації для поліпшення діяльності підприємств представлено у вигляді матриці. Проведено діагностику діяльності КП «Харківводоканал» із визначенням запропонованих інтегральних показників та формулюванням рекомендацій для поліпшення його діяльності. Встановлено, що це підприємство має проблеми з покриттям поточних зобов'язань та матеріальним стимулюванням персоналу.

Ключові слова: житлово-комунальні підприємства, діагностика діяльності, надання послуг, персонал, фінансовий стан, інтегральні показники.

Статья посвящена разработке рекомендаций по диагностике деятельности жилищно-коммунальных предприятий. Обоснованы показатели, характеризующие предоставление услуг, персонал и финансовое состояние как важнейшие направления деятельности жилищно-коммунальных предприятий. Предложены соотношения для определения интегральных показателей для диагностики коммунальных предприятий в целом и по отдельным направлениям их деятельности. В зависимости от значения интегральных показателей активности коммунальных предприятий определена как выдающаяся, удовлетворительная или неудовлетворительная. Рекомендации по улучшению деятельности предприятий представлены в виде матрицы. Проведена диагностика КП «Харьковводоканал» с определением предлагаемых интегральных показателей и формулированием рекомендаций по улучшению его деятельности. Установлено, что у этого предприятия есть проблемы с покрытием текущих обязательств и материальным стимулированием персонала.

Ключевые слова: жилищно-коммунальные предприятия, диагностика деятельности, оказание услуг, персонал, финансовое состояние, интегральные показатели.

The article is devoted to the formulation of recommendations for the diagnosis of activity of housing and communal enterprises. For the diagnosing the activities of communal enterprises economic essence and formulas for determining the indicators that characterize the most important areas of activity of such enterprises as: provision of services, personnel and financial condition is provided in the paper. Normative values are also specified for each of the indicators. In the thesis, it is proposed to diagnose the activity of housing and communal enterprises in Ukraine by defining integral indicators for each area of activity and for communal enterprises as a whole. To determine integral indicators in directions, the actual values of the company's indicators are compared with the nominal ones, and the resulting ratios are generalized without taking into account the importance of the indicators with the use of the average means. The integral indicator for the diagnosis of the enterprise as a whole is proposed to be defined as the average value of the integral indicators characterizing the directions of the enterprise's activity. Depending on the values of the integral indicator of communal enterprises, their

activities are considered outstanding, satisfactory or unsatisfactory. Since in the same way it is possible to characterize the activities of enterprises in the previously defined areas, the recommendations for improving the activities of housing and communal enterprises in the work are presented in the form of a matrix and depend on the generalized characteristics and activities. In order to illustrate the application of the recommendations on diagnosis activities of utility companies in the analyzed activity of municipal enterprises ME «Kharkivvodokanal» in 2017 The calculations can be noted that most of the problems in the enterprise arising from financing their own activities, as indicated by the extremely low level of absolute liquidity. The most promising area of activity is staffing, but there are also problems in this area, as evidenced by the low level of growth in real incomes of employees.

Key words: housing and communal enterprises, diagnostics of activity, provision of services, personnel, financial status, integral indicators.

Постановка проблеми. Серед основних стратегічних завдань, з якими стикається будь-яка держава, є раціональне використання наявних ресурсів з одночасним підвищенням рівня життя громадян. Для реалізації цього завдання слід особливу увагу приділити проблемам розвитку галузей економіки, функціонування яких безпосередньо пов'язане із задоволенням базових потреб людей. Саме до таких галузей і належить житлово-комунальне господарство, бо одним із важливих результатів діяльності підприємств галузі є отримання соціального ефекту.

Важливість житлово-комунального господарства для національної економіки держави не підлягає сумніву, але разом із тим варто відзначити, що підприємства цієї галузі стикаються з досить складними проблемами, а саме: зростанням заборгованості споживачів за надані послуги, високим рівнем фізичного зношення основних засобів та необхідністю їх модернізації, поступовим зниженням якості послуг на тлі зростання їх вартості, зниженням кваліфікації працівників, використанням застарілих методів управління та ін. Деякі із цих проблем мають стратегічне значення, але перш ніж перейти до їх вирішення, необхідно сконцентруватися на завданнях тактичного характеру. Тому для підвищення ефективності діяльності підприємств житлово-комунального господарства (ЖКГ) необхідно обґрунтувати заходи щодо діагностики їхньої діяльності на основі використання економічних критеріїв, що достатньою мірою відображають галузеву специфіку підприємств ЖКГ. Викладене вище й визначає актуальність цієї публікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема функціонування ЖКГ присвячено значну кількість наукових публікацій, що лише підтверджує актуальність проблем цієї галузі. Аналіз наукових робіт за тематикою статті показує, що, аналізуючи стан підприємств ЖКГ, дослідники найбільше опікуються проблемами управління для попередження та подолання можливих кризових явищ та підвищення ефективності комунальних підприємств. При цьому об'єктом управління не завжди виступають комунальні підприємства.

Наприклад, Є.В. Гавриличенко у роботі [1] на основі аналізу тенденцій функціонування ЖКГ у цілому виявила найбільш суттєві протиріччя, що уповільнюють розвиток галузі, та запропонувала заходи для мінімізації їхнього впливу. М.Т. Бець та М.І. Лісовська приділили певну увагу проблемам діагностики, але об'єктом діагностики у їх роботі [2] є не комунальне підприємство, а його ринкова активність. О.О. Потапчик розглядає перспективи формування механізму управління якістю підприємств ЖКГ із застосуванням процесного підходу [3].

На особливу увагу заслуговують наукові роботи, де досліджуються проблеми антикризового управління підприємствами ЖКГ. До таких досліджень варто віднести роботу О.В. Димченко Т.С. Клебанової та О.О. Рудаченко, де значна увага приділяється ідентифікації загроз, із якими стикаються комунальні підприємства, оцінці їхнього фінансового стану із застосуванням кластерного аналізу, а також обґрунтуванню заходів щодо попередження кризових явищ [4]. Є.Н. Водовоз обґрунтовує необхідність реструктуризації підприємств ЖКГ із застосуванням проектного підходу [5]. При цьому як критерії для оцінки проектів запропоновано використовувати показники ефективності інвестицій.

Таким чином, за результатами аналізу публікацій, присвячених проблемам функціонування та розвитку комунальних підприємств, варто зробити висновок, що ця тема є досить актуальною, але потребує більш ретельного дослідження, оскільки, на думку автора, особливостям практичного застосування методів економічної діагностики для обґрунтування рішень із підвищення ефективності підприємств ЖКГ поки що не приділяється належної уваги.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є формулювання рекомендацій із діагностики діяльності житлово-комунальних підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для проведення діагностики діяльності підприємств ЖКГ необхідно сформулювати основні етапи цього процесу:

1. Вибір показників, що характеризують діяльність підприємств ЖКГ, та встановлення їхніх нормативних значень.

2. Визначення інтегрального показника для діагностики діяльності комунальних підприємств.

3. Формулювання рекомендацій щодо поліпшення діяльності підприємств ЖКГ на основі результатів проведених розрахунків.

Розглянемо більш детально кожен з етапів.

1. Вибір показників, що характеризують діяльність підприємств ЖКГ, та встановлення їхніх нормативних значень. Це, на нашу думку, один із найбільш важливих етапів проведення діагностики, від якого залежать майбутні результати цього процесу, їх обґрунтованість та інтерпретація. Показники, що вибираються для діагностики, мають комплексно відображати діяльність підприємства, але враховувати лише ті аспекти цієї діяльності, реалізація яких безпосередньо залежить від управлінських рішень керівництва (наприклад, ціни на ресурси або встановлені тарифи на послуги ЖКГ від підприємства не залежать і тому в процесі здійснення діагностики можуть бути враховані лише опосередковано).

Для забезпечення комплексності діагностики необхідно визначитися з основними сферами діяльності підприємств ЖКГ. Найголовнішою сферою є надання послуг, які характеризуються такими параметрами, як:

Своєчасність надання послуг – відображає безперервність цього процесу (за винятком послуг, надання яких має сезонний характер). Якщо з технічних чи інших причин послуги не надаються, це знижує рівень своєчасності їх надання. Виходячи із цього, своєчасність надання послуг пропонується визначати з використанням коефіцієнта, що визначається як відношення фактичного часу надання послуг з урахуванням відключень із технічних та інших причин та запланованого часу надання послуг.

Якість послуг – як відомо, якість являє собою сукупність властивостей товару чи послуги і може вимірюватися значною кількістю характеристик, що залежать від галузевої специфіки підприємства та інших чинників. Житлово-комунальне господарство як галузь економіки поєднує різні підприємства залежно від послуг, що надаються. Тому для забезпечення універсальності визначення якості послуг пропонується їх оцінювати з урахуванням думок споживачів і з застосуванням бальної оцінки. При цьому критерії якості для підприємств тепло- та водопостачання будуть різними, але у загальному вигляді якість послуг можна буде оцінити як відношення фактичної та максимальної кількості балів за результатами проведення опитувань.

Розрахунки за надані послуги – у даному разі мається на увазі здатність підприємства до

зменшення рівня дебіторської заборгованості за надані споживачам послуги. Для оцінки цієї характеристики пропонується використовувати коефіцієнт мінімізації дебіторської заборгованості, що визначається як питома вага всіх видів оборотних активів, окрім дебіторської заборгованості за послуги, виражена часткою одиниці. Логіка застосування такого підходу полягає у тому, що у разі відсутності заборгованості показник дорівнює одиниці, що вважається його максимальним значенням. У даному разі йдеться саме про заборгованість населення, бо саме така заборгованість є найбільшою за абсолютною величиною.

Також послуги ЖКГ характеризуються вартістю, але, як уже зазначалося, комунальні підприємства не впливають на розмір тарифів, рішення щодо змін яких затверджуються органами місцевого самоврядування. Однак для забезпечення нормальної взаємодії з потенційними споживачами послуг має виконуватися правило: підвищення вартості послуг має супроводжуватися підвищенням їхньої якості та своєчасності надання. Тобто зростання тарифів можливе лише у тому разі, якщо результати діагностики вказують на підвищення якості послуг та своєчасності їх надання.

Далі наведено співвідношення для визначення показників, що в узагальненому вигляді характеризують процес надання послуг ЖКГ (табл. 1).

Оскільки визначити загальний час збоїв досить проблематично, коефіцієнт своєчасності можна визначати, замінивши співвідношення часових показників на коефіцієнт виконання виробничої програми ($K_{вир}$):

$$K_{вир} = \frac{V_{факт}}{ВП}, \quad (1)$$

де $V_{факт}$ – фактичний обсяг надання послуг;
ВП – виробнича програма підприємства.

Під час застосування (1) вважається, що відхилення фактичних показників обсягу послуг від планових викликане збоями, що знижують рівень своєчасності їх надання.

Ще однією надзвичайно важливою сферою діяльності підприємства є персонал та підвищення його кваліфікації, бо саме від належного виконання обов'язків працівників залежить успішність реалізації найбільш важливих завдань підприємства. Для характеристики персоналу підприємства пропонується застосовувати такі ознаки та показники:

Реальні доходи працівників. Для оцінки цього чинника пропонується визначати рівень зростання реальних доходів працівників підприємств ЖКГ ($P_{рд}$), який пропонується визначати як різницю між темпами зростання заробітної плати працівників та темпами інфляції за

Таблиця 1

Показники для оцінки процесу надання послуг ЖКГ¹

Показник	Формула розрахунку	Умовні позначення
Коефіцієнт своєчасності послуг ($K_{св}$)	$K_{св} = 1 - \frac{T_{зб}}{T_{пл}}$	де $T_{зб}$ – загальний час збоїв в процесі надання послуг, год.; $T_{пл}$ – плановий час надання послуг, год.;
Рівень якості послуг ($P_{я}$)	$P_{я} = \frac{\sum B_{факт}}{\sum B_{макс}}$	$\sum B_{факт}$, $\sum B_{макс}$ – відповідно, фактична та максимальна сума балів за результатами оцінки якості послуг ЖКГ, бали;
Коефіцієнт мінімізації дебіторської заборгованості ($K_{min(дз)}$)	$K_{min(дз)} = 1 - d_{дз}$	$d_{дз}$ – частка дебіторської заборгованості за надані послуги у загальній сумі оборотних активів, частка одиниці

певний період. При цьому від'ємне значення такої різниці вказує на зниження реальних доходів працівників підприємств ЖКГ. Нормативне значення цього показника пропонується встановити на рівні 0,05, або 5%.

Професійний склад колективу. Передбачається, що в умовах упровадження сучасних технологій кількість керівників та технічних фахівців у складі колективу зростатиме. Для відображення впливу цього чинника на діяльність підприємств ЖКГ пропонується використовувати частку керівників, фахівців та технічних службовців у загальній чисельності працівників ($d_{кфт}$). Нормативне значення цього показника пропонується встановити на рівні 0,3 (або 30%), бо комунальні підприємства завжди матимуть у своєму складі робітників, що займаються обслуговуванням виробництва.

Інноваційна активність працівників. Підвищення ефективності діяльності підприємства значно залежить від упровадження інноваційних розробок, тому в межах діагностики діяльності комунальних підприємств пропонується визначити рівень інноваційної активності працівників (P_{ia}), що розраховується як відношення працівників, задіяних у дослідженнях та технічних випробуваннях, до чисельності керівників, фахівців та технічних працівників. Оскільки частка таких працівників є досить незначною, нормативне значення цього показника пропонується прийняти

на рівні 0,008 (або 0,8% від кількості керівників, фахівців та технічних працівників підприємства).

Далі, як і в попередньому випадку, наведемо співвідношення для визначення показників, що характеризують персонал комунальних підприємств (табл. 2).

Серед найбільш важливих сфер діяльності підприємства варто виділити також фінансування його діяльності, що значною мірою залежить від фінансової підтримки комунальних підприємств органами місцевого самоврядування. Для оцінки фінансового стану комунальних підприємств рекомендується враховувати фактори та використовувати показники, що представлені нижче.

Державне фінансування підприємств ЖКГ. Цей чинник діяльності комунальних підприємств є надзвичайно важливим, бо нормальне функціонування підприємств галузі здебільшого залежить від державної підтримки. Для відображення впливу цього чинника пропонується використовувати коефіцієнт державного фінансування ($K_{дф}$), що розраховується як відношення загальної суми державного фінансування та величини фінансування з урахуванням боргів перед підприємствами ЖКГ за такими статтями, як субсидії, відшкодування пільг та дотації з бюджету на відшкодування різниці у ціні послуг. Нормативне значення цього коефіцієнта дорівнює одиниці, бо воно вказує на повне покриття боргів у поточному періоді.

Таблиця 2

Показники, що характеризують персонал комунальних підприємств

Показник	Формула розрахунку	Умовні позначення
Рівень зростання реальних доходів працівників ($P_{рд}$)	$I_{рд} = T_{зп} - I_{інф}$	де $T_{зп}$ – річний темп зростання заробітної плати працівників підприємства, частка одиниці; $I_{інф}$ – індекс інфляції, частка одиниці;
Частка керівників, фахівців та технічних службовців ($d_{кфт}$)	$d_{кфт} = \frac{Ч_{кфт}}{Ч_{сер}}$	$Ч_{кфт}$ – чисельність керівників, фахівців та технічних службовців, осіб; $Ч_{сер}$ – середньооблікова чисельність працівників, осіб;
Рівень інноваційної активності працівників (P_{ia})	$P_{ia} = \frac{Ч_{дтв}}{Ч_{кфт}}$	$Ч_{дтв}$ – чисельність працівників, що займаються дослідженнями та технічними випробуваннями, осіб

¹ Нормативні значення показників, представлених у таблиці, дорівнюють 1.

Можливість покриття поточних зобов'язань. Здатність відповідати за власними зобов'язаннями традиційно є одним із найважливіших критеріїв, що визначає фінансовий стан будь-якого підприємства. Найчастіше для оцінки перспектив підприємства у цій сфері застосовують різні види ліквідності. У цій роботі пропонується використовувати показник абсолютної ліквідності ($\Lambda_{абс}$), що характеризує здатність підприємства розраховуватися за поточними зобов'язаннями з використанням найбільш ліквідних активів, до яких належать грошові кошти та цінні папери. Нормативне значення цього показника встановлене на рівні 0,2.

Ефективність операційної діяльності. Оскільки використання показників рентабельності не забезпечує повного уявлення про ефективність діяльності підприємства, для визначення ефективності операційної діяльності комунальних підприємств пропонується застосовувати коефіцієнт ефективності операційної діяльності ($K_{еф(од)}$), що визначається за результатами розрахунку грошових потоків підприємства як співвідношення чистого та негативного грошового потоку. Оскільки комунальні підприємства не відзначаються високою ефективністю використання ресурсів, нормативне значення цього показника пропонується встановити на рівні 0,1.

Визначившись із показниками фінансового стану комунальних підприємств, наведемо співвідношення для їх розрахунку (табл. 3).

Представлені вище показники, на нашу думку, комплексно відображають найбільш важливі напрями діяльності комунальних підприємств. Далі будуть викладені рекомендації щодо узагальнення результатів діагностики та визначення відповідного інтегрального показника.

2. Визначення інтегрального показника для діагностики діяльності комунальних підприємств. Необхідність узагальнення результатів визначення показників підприємства в процесі

здійснення економічної діагностики його діяльності зумовлена тим, що: по-перше, керівництву необхідно оцінити діяльність підприємства в розрізі її основних напрямів; по-друге, необхідно також отримати уявлення про діяльність підприємства у цілому.

Для визначення інтегральних показників за напрямами діяльності підприємства (I_m) пропонується узагальнення індексів, що утворюються шляхом порівняння фактичних та нормативних значень показників у межах групи, що характеризує певний напрям. Якщо всі показники мають однакову вагомість, формула для визначення таких інтегральних показників матиме вигляд (2):

$$I_m = \frac{f_{1m} + f_{2m} + \dots + f_{nm}}{F_{1m} + F_{2m} + \dots + F_{nm}}, \quad (2)$$

де $f_{1m}, f_{2m} \dots f_{nm}$ – фактичні значення показників групи m , що характеризує певний напрям діяльності комунального підприємства, частка одиниці;

$F_{1m}, F_{2m} \dots F_{nm}$ – максимальні значення показників тієї ж групи, частка одиниці;

n – кількість показників групи m .

Перевагою підходу (1) до узагальнення показників є уникнення необхідності застосування нормалізації, переведення у бали та інших проміжних стадій, оскільки показники у нашому разі порівнюються з максимальними і мають порівнюваний діапазон значень.

Розрахунок інтегрального показника для діагностики діяльності комунального підприємства ($I_{д(жкг)}$) пропонується здійснювати шляхом узагальнення інтегральних показників за напрямами діяльності підприємств ЖКГ із використанням середньої геометричної (3):

$$I_{д(жкг)} = \sqrt[n]{I_1 \times I_2 \times \dots \times I_m}, \quad (3)$$

де $I_1, I_2 \dots I_m$ – інтегральні показники, що характеризують діяльність комунальних підприємств за напрямами, частка одиниці;

m – кількість груп показників ($m=3$).

Таблиця 3

Показники, що відображають фінансовий стан комунальних підприємств

Показник	Формула розрахунку	Умовні позначення
Коефіцієнт державного фінансування ($K_{дф}$)	$K_{дф} = \frac{C + П + РЦ}{C + П + РЦ + ЗБ}$	С – компенсація субсидій, тис грн; П – компенсація пільг, тис грн; РЦ – компенсація різниці у ціні послуг, тис грн; ЗБ – заборгованість бюджету з фінансування субсидій, пільг та різниці у ціні, тис грн;
Абсолютна ліквідність ($\Lambda_{абс}$)	$\Lambda_{абс} = \frac{ГК + ЦП}{ПЗ}$	ГК – грошові кошти, тис грн; ЦП – цінні папери, тис грн; ПЗ – поточні зобов'язання, тис грн;
Коефіцієнт ефективності операційної діяльності ($K_{еф(од)}$)	$K_{еф(од)} = \frac{ЧГП_{од}}{НГП_{од}}$	ЧГП _{од} – чистий грошовий потік від операційної діяльності, тис грн; НГП – негативний грошовий потік від операційної діяльності, тис грн

Діяльність підприємства	Послуги	Персонал	Фінансовий стан
<i>Видатна</i>	модернізація обладнання за умов часткової державної підтримки; впровадження інновацій для зменшення витрат ресурсів; підвищення оперативності реакції на звернення громадян щодо погіршення якості комунальних послуг	формування корпоративної культури; впровадження системи управління персоналом на основі використання цільових показників діяльності та преміювання працівників у разі їх досягнення; збільшення витрат на навчання персоналу; стимулювання інноваційної активності працівників	наращення обсягів інвестицій за умов часткової державної підтримки; впровадження проектів з ресурсозбереження та енергоефективності; контроль витрат операційної діяльності
<i>Задовільна</i>	впровадження заходів з ресурсозбереження; оптимізація амортизаційної політики та модернізація обладнання за умов державної підтримки; зменшення витрат ресурсів; організація ефективного взаємодії з громадянами як із споживачами комунальних послуг	впровадження системи управління персоналом на основі використання цільових показників діяльності та преміювання працівників у разі їх досягнення; залучення кваліфікованих працівників на конкурсній основі; заохочення працівників до інноваційної діяльності за умов часткової підтримки держави	посилення роботи з дебіторами; створення грошових резервів; оптимізація процесів надходження та використання грошових потоків; контроль та нормування операційних витрат
<i>Незадовільна</i>	впровадження заходів з ресурсозбереження; проведення капітальних ремонтів на ділянках що найбільше цього потребують; модернізація обладнання за умов державної підтримки; реакція на звернення громадян з приводу низької якості послуг	впровадження заходів з матеріального та нематеріального стимулювання працівників; організація підвищення кваліфікації персоналу; заохочення працівників до інноваційної діяльності за умов державної підтримки	посилення роботи з дебіторами, одночасне зменшення дебіторської заборгованості та поточних зобов'язань; активізація зусиль щодо отримання компенсацій з бюджету; оптимізація витрат операційної діяльності
	<i>Послуги</i>	<i>Персонал</i>	<i>Фінансовий стан</i>
	Напрямок діяльності		

Рис. 1. Рекомендації за результатами діагностики діяльності комунальних підприємств

3. Формулювання рекомендацій щодо поліпшення діяльності підприємств ЖКГ на основі результатів проведених розрахунків.

Із наведених рекомендацій випливає, що максимальне значення усіх представлених інтегральних показників дорівнює одиниці (що можливо, якщо підприємство характеризується максимальними показниками за всіма напрямками діяльності). Це дає можливість у загальному вигляді сформулювати рекомендації для комунальних підприємств залежно від значень інтегральних показників у розрізі напрямів діяльності.

При цьому залежно від значення інтегральних показників діяльність підприємств характеризується так:

– незадовільна: $0 \leq I_m \leq 0,33$;

– задовільна: $0,34 \leq I_m \leq 0,66$;

– видатна: $0,67 \leq I_m \leq 1$.

Далі наведемо рекомендації для комунальних підприємств у вигляді матриці (рис. 1).

Отже, наведені рекомендації можуть бути застосовані для поліпшення діяльності комунальних підприємств, але їх практичне впровадження значною мірою залежить від можливостей місцевих бюджетів.

Заключним етапом нашого дослідження є діагностика діяльності комунального підприємства «Харківводоканал» (без урахування рівня якості послуг, який визначається шляхом анкетування споживачів).

Результати визначення показників цього підприємства за 2017 р. наведено нижче (табл. 4.).

Таблиця 4

Показники для діагностики діяльності КП «Харківводоканал», 2017 р.

Показники	Фактичне значення, част. од.	Нормативне значення, част. од.
Коефіцієнт своєчасності послуг	0,97	1
Рівень якості послуг	-	1
Коефіцієнт мінімізації дебіторської заборгованості	0,2032	1
Рівень зростання реальних доходів працівників	0,011	0,05
Частка керівників, фахівців та технічних службовців	0,256	0,3
Рівень інноваційної активності працівників	0,0066	0,008
Коефіцієнт державного фінансування	0,678	1
Абсолютна ліквідність	0,008	0,2
Коефіцієнт ефективності операційної діяльності	0,066	0,1

Далі визначимо інтегральні показники, що характеризують надання послуг, персонал та фінансовий стан згаданого підприємства (відповідно) I_{HP} , I_P та I_{FC} ².

$$I_{HP} = \frac{0,97 + 0,2032}{2} = 0,5866 \quad I_P = \frac{0,011}{0,05} + \frac{0,256}{0,3} + \frac{0,0066}{0,008} = 0,6328$$

$$I_{FC} = \frac{0,678 + \frac{0,008}{0,2} + \frac{0,066}{0,1}}{3} = 0,4593$$

Узагальнюючи результати діагностики діяльності КП «Харківводоканал», необхідно визначити інтегральний показник, що характеризує його діяльність у 2017 р.

$$I_d = \sqrt[3]{0,5866 \times 0,6328 \times 0,4593} = 0,5545$$

Таким чином, за результатами діагностики діяльності КП «Харківводоканал» за 2017 р. варто відзначити, що ця діяльність є задовільною, через що підприємству рекомендується звернути особливу увагу на матеріальне стимулювання працівників (на основі створення системи управління персоналом з орієнтацією на цільові показники діяльності підприємства) та підвищення показників ліквідності шляхом створення грошових резервів. На думку автора, впровадження викладених вище рекомендацій із діагностики діяльності комунальних підприємств сприятиме підвищенню ефективності їх функціонування, що в перспективі призведе до підвищення якості надання комунальних послуг та інших позитивних наслідків.

Висновки з даного дослідження. За результатами аналізу сучасних публікацій за проблематикою статті визначено, що проблема діагностики діяльності комунальних підприємств є досить актуальною, але потребує подальшого дослідження, оскільки особливостям практичного застосування методів економічної діагностики для обґрунтування рішень із підвищення ефективності підприємств ЖКГ сьогодні не приділяється належної уваги.

Список використаних джерел:

1. Гавриличенко Є.В. Заходи з управління житлово-комунальним господарством на основі узгодженості інтересів. *Молодий вчений*. 2015. № 3(1). С. 53–57. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_3%281%29_12 (дата звернення: 20.07.2019).
2. Бець М.Т., Лісовська М.І. Управління ринковою активністю житлово-комунальних підприємств регіону. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип. 21.11. С. 180–190.
3. Потапчик О.О. Формування механізму управління якістю послуг житлово-комунального господарства: процесний вимір. *Fundamental and applied researches in practice of leading scientific schools*. 2015. № 3(9). С. 171–183. URL: [http://fund-issled-intern.esrae.ru/pdf/2015/3%20\(9\)/136.pdf](http://fund-issled-intern.esrae.ru/pdf/2015/3%20(9)/136.pdf) (дата звернення: 20.07.2019).

² Без урахування рівня якості послуг, що встановлюється із залученням експертів.

4. Клебанова Т.С., Димченко О.В., Рудаченко О.О. Оцінка, аналіз і попередження кризового стану підприємств житлово-комунального господарства : монографія. Харків : ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2016. 193 с.
5. Водовозов Є.Н. Реструктуризація підприємств сфери ЖКГ на основі проектного підходу. *Вісник ЖДТУ. Серія «Економічні науки»*. 2012. № 3(61). С. 215–218. URL: <http://ven.ztu.edu.ua/article/view/44144/40758> (дата звернення: 20.07.2019).

References:

1. Havrylychenko Ye.V. (2015). Zakhody z upravlinnya zhytlovo-komunal'nym hospodarstvom na osnovi uz-hodzhenosti interesiv [Housing and utility management actions based on consistency of interests]. *Molodyy vchenyy* [Young scientist] (electronic journal), no. 3(1). pp. 53–57. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_3%281%29__12 (accessed 20 July 2019). (in Ukrainian)
2. Bets' M.T., Lisovs'ka M.I. (2011). Upravlinnya rynkovoyu aktyvnistyu zhytlovo-komunal'nykh pidpryyemstv rehionu [Management of market activity of housing and communal enterprises of the region]. *Naukovyy visnyk NLTU Ukrainy* [Scientific Journal NLTU of Ukraine], vol. 21.11, pp. 180–190. (in Ukrainian)
3. Potapchuk O.O. (2015). Formuvannya mekhanizmu upravlinnya yakisty posluh zhytlovo-komunal'noho hospodarstva: protsesnyy vymir [Formation of mechanism of quality management of services of housing and communal services: process measurement]. *Fundamental and applied researches in prattitse of leading stscientifits schools* (electronic journal), no. 3(9), pp. 171–183. Available at: [http://fund-issled-intern.esrae.ru/pdf/2015/3%20\(9\)/136.pdf](http://fund-issled-intern.esrae.ru/pdf/2015/3%20(9)/136.pdf) (accessed 20 July 2019). (in Ukrainian)
4. Klebanova T.S., Dymchenko O.V., Rudachenko O.O. (2016). *Otsinka, analiz i poperedzhennya kryzovoho stanu pidpryyemstv zhytlovo-komunal'noho hospodarstva : monohrafiya* [Assessment, analysis and prevention of crisis of housing and communal services enterprises : monograph]. Kharkiv : O.M. Beketov KNUME. (in Ukrainian)
5. Vodovozov Ye.N. (2012). Restrukturyzatsiya pidpryyemstv sfery ZhKH na osnovi proektnoho pidkhodu [Restructuring of utilities based on the project approach]. *Visnyk ZhDTU. Ser. ekonomichni nauky* [Journal ZhDTU. Ser. Economics] (electronic journal), no. 3(61), pp. 215–218. Available at: <http://ven.ztu.edu.ua/article/view/44144/40758> (accessed 20 July 2019). (in Ukrainian)